

Ortopedärenden i HSAN – en översikt

Av 3 600 HSAN-beslut som behandlats i nämnden under drygt tre år gällde 151 fall anmälningar mot ortopedier. Motsvarande antal anmälningar riktade mot kirurger var under samma period mer än dubbelt så stort (323). Den andel som lett till disciplinär påföljd var likartad för de två specialiteterna, 24 procent för ortopederna, 26 procent för kirurgerna. Som jämförelse kan nämnas att när det gäller anmälningar till Patientförsäkringen (PSR), så är ordningen den motsatta vad gäller antalet anmälningar; dit anmäls fler ortoped än kirurgfall.

Vanligaste orsak till anmälan var operationskomplikationer

I de fall som listats i Tabell I är orsak till anmälan väsentligen operationskomplikationer, men i enstaka fall är det fråga om försenad diagnos eller bristande uppföljning vid frakturer.

Operationer i ryggraden är den grupp som stått för det största antalet anmälda skador, men här ha anmälan endast lett till påföljd i de två fall där ingreppet gjorts på fel nivå.

Därefter följer höftoperationer, där det i tio fall varit fråga om frakturer, åtta ledplastiker. Av de anmälda höftfrakturerna ledde fyra till påföljd, i två fall på grund av försenad diagnos. Den tredje vanligaste orsaken till anmälan var operationer i fotled, och då vanligen på grund av kvarstående felställning i en fraktur. Av fyra anmälda fingeroperationer ledde tre av fyra till varning eller erinran bland annat på grund av förbisedd rotationsfelställning.

Vid en jämförelse med Patientförsäkringens material skiljer sig detta på flera sätt från HSAN-materialet vad gäller typ av ortopediska ingrepp. I försäkringsmaterialet är komplikationer till höftplastiker och felaktig behandling av radiusfrakturer de överlägset vanligaste orsakerna till anmälan, i HSAN-materialet är dessa grupper mindre framträdande.

Anmälan på grund av kompartmentssyndrom och tryckskada på nerv medförde erinran i vardera ett fall av tre, medan tre fall av lungemboli inte ledde till påföljd.

Tidiga tecken till tumör i skelettet feltolkas ofta

I Tabell II visas andra orsaker till anmälan. Den största gruppen är här förse-

nad diagnos av tumörer eller cystor i skelettet.

Både kliniska symtom och röntgenbilder kan i det initiala skedet av sjukdomen vara svårtolkade, men i två av tio fall ansåg nämnden att varning var motiverad (lymfom och bencysta). Där- emot föranledde inte de fem fallen med försenad diagnos av djup infektion någon åtgärd från nämndens sida. Risk för påföljd var som vanligt hög när man opererar på fel område/fel sida, men dessa skador förefaller ha blivit mindre vanliga, sedan man infört markering av operationsområdet, innan patienten sövs. Felaktiga rutiner vid läkemedelshantering leder nästan alltid till påföljd.

Gruppen »Övrigt« är mycket heterogen, men bland fallen med varning/erinran har det varit fråga om felaktiga rutiner, bristande information och i ett fall felaktig utskrivning av narkotikapreparat.

Slutligen presenteras två aktuella ortopedfall. Av dessa visar det första en vanlig komplikation som föranleder HSAN-anmälan, nämligen förbisedd felställning i en fraktur. Det andra kan kallas ett särfall, men det visar Social-

styrelsens och nämndens krav på journalföring vid en ortopedmottagning.

Lars Räf, professor

Korrigerade ej felställning i underbensfraktur

Anmälare: Patienten

Anmäld: Ortopedöverläkare

Orsak: Någon borde ha uppmärksammat felställningen innan hon lämnade sjukhuset HSAN 554/01

En 51-årig kvinna inkom till sjukhuset efter att ha ådragit sig en instabil och dislokerad spiralfraktur med intermediärfragment distalt i höger tibia och fibula. Patienten opererades med plattfixation. Vid ingreppet konstaterades att frakturen var betydligt mer splittrad än vad som framkommit av röntgen och att skelettet var påtagligt urkalkat. Efter operationen anlades en dorsal gipsskena. Postoperativ röntgen visade att frakturen fixerats i ett tillfredsställande läge, och patienten erhölet ett cirkulärgips före hemgången.

Vid återbesök en dryg månad senare konstaterades efter avgipsning en utåtrotationsfelställning på omkring 30 gra-

Tabell I. Lokalisation av olika skador som föranlett anmälan till HSAN.

Skadans lokalisation	Antal anmälda fall	Disciplinpåföljd:	
		Erinran	Varning
Ryggraden	28	1	1
Axel-överarm	4	1	–
Armbåge	3	–	–
Handled	7	–	1
Hand-fingrar	4	2	1
Höft-lårben	18	3	1
Knä-underben	8	2	–
Fotled-fot	10	3	–
Tryckskada på nerv	3	1	–
Kompartmentsyndrom	3	1	–
Emboli	3	–	–
Övriga skador	10	2	2

Tabell II. Orsaker till anmälan i övriga ortopedfall.

Anmälningsorsak	Antal anmälda fall	Disciplinpåföljd:	
		Erinran	Varning
Försenad diagnos av tumör eller cysta	10	1	2
Försenad behandling av infektion	5	–	–
Felhandlingar:			
Felaktig mediciner	3	3	–
Operation på fel sida	2	–	1
Annat felaktig lokalisation	2	1	1
Fel protes	1	–	1
Övrigt	17	2	2